

BERETNING FRA EN, DER SÅ »DEN RØDE FARE« 1939... GIK I KRIG MOD DE, SLOGES - OG TABTE - DOG IKKE MODET

Claus Frost-Hansen har ingen billeder af sig selv fra krigens tid. Hans mor brændte i skråk alle fotos og papirer i maj 1945. Fra diverse bøger har han selv udvalgt disse. Det kunne være mig hver og en af dem. Selv ham ved maskingeværet, der får sig en humpel brød, siger han. Selv om det var sjældent med mad, ikke alle nåede at blive evakueret fra Kurland. Den 8. maj 1945 overgav generaloberst Hilpert sig til russerne med de 208.000 overlevende af den styrke på 1,2 millioner mand, som havde måttet efterlades efter at al søtransport var opgivet midt i april måned.

Jeg var øjenvidne til massebord i Tyskland. Min reaktion vil vel chokere Dem: Jeg faldt skam ærligt talt i søvn!

Fra august 1944 satte Sovjet enorme styrker ind mod de vidgende tyske divisioner på den nordlige Østfront. Kurland - det er området vest og syd for Riga-bugten i Letland, mellem floden Duna ned ad Østersøen - blev rammen om nogle af den tysk-russiske frontens hårdeste kampe. Tyskland søgte, stærkt svækket, at dæmpe op for den sovjetiske lavine af tanks, svært artilleri og friske tropper, der søgte at gøre Kurland med udskibningshavnen Libau til et nyt Stalingrad.

I disse kampe deltog flertallet af de danske frivillige - sammen med kammerater fra Norge, Finland og Holland. En af dem var mig.

DANTE'S HELVEDE VAR PARADIS I FORHOLD TIL

Midt i februar 1945 befandt jeg mig - teoretisk som leder af en signalfædeling - nogle få kilometer nordost for Libau. Vor fysiske tilstand var lige så ringe som vor tekniske udstyr. Luse-befængte, plagede af fræt, pint af sår, der ikke kunne heles uden papirforbindinger (gæde havde vi kun svag erindring om), mageskide og konstant hundesultne havde vi ringe lighed med de kernesunde gutter, som fire år tidligere var marcheret ind i Sovjet for - i en håndevending - at knuse Josef Stalins terrorregime. Folket var i nu alle til hobe: Stabsoficer, kontorister, kokke, mekanikere, radiofolk, ja, selv sanitetspersonellet var blevet infanterister.

Fra vore stillinger førte kun en smal vej ind til Libau - og på den var det umuligt at færdes om dagen, fordi fjendens kunne se hver eneste meter. Ellers var der front overalt.

Fra tidlig morgen til hen imod midnat var vi stude under artilleri-ild, og de få timer mellem midnat og morgensunden oplystes terrænet af »juletræer« - det

var klynger af lysbomber, som det sovjetiske luftværn hængte ud i 6-7000 meters højde. Medens de dalede ned, badede de hele landskabet i et grelt, hvidt lys.

JEG VAR MEDLEM AF »SPOGELSESBRIKADEN«

Disciplinen var fortræffelig. Den kørte videre på en slags »svinghjul-effekt«, om end det oftest var helt umuligt at udføre givne ordrer. De enkelte kompagnier, som på papiret var på 150-200 mand, var nu i realiteten på 8-10 mand - som næsten ikke ejede ammunition og sjældent - om overhovedet - fik mad. Den tekniske udrustning var for en stor del gået tabt eller ødelagt. Man skød kun i selvforsvar.

Meni divisions-stabene regnede de hore højer stagne på papiret - med regimenter, bataljoner og kompagnier - som enten slet ikke eksisterede eller bestod af nogle få mand. Jeg var medlem af »Spogelsesdivision et-eller-andet«. Min efterrettingsdeling - en signalfædeling med antenneforbindelser, en halv snes telefoner og to transportable radiostationer, var i en miserabel forfatning. Vi var 9 (!) mand til at klare kommunikationen mellem kompagnierne indbyrdes, bataljoner, regimentet og divisionen.

INGEN STRØM, INGEN BENZIN, INGEN KONTAKT

Radio-forbindelsen skabes spares mest muligt. Vi havde store vanskeligheder med at skaffe batterier. Kun med store mellemrum kunne vi oplade akkumulatorerne, fordi der manglede benzin til oplade-aggregaterne. Telefonforbindelserne var en række af endeløse kører, efter uallidighed at være over af granater. Hvilte var der ikke tid til. Vagtskifte var et forlængt, overkastet stadium. Når trommelholdet holdt en lille pause,

måtte vi af sted for at flikke de overrevne ledninger sammen. Det var sjældent, vi nåede at blive færdige, før artilleri-ilden begyndte igen. Og så var ledningerne revet over påny.

Bunkers havde vi ikke mere. Der var ingen tid til at grave og bygge dem. Man dosede i et hul i jorden - dem var der nok af - med et stykke lærred over sig.

Næppe var en stilling etableret, før ordren kom: »Stillingsskift!«.

Kablerne skulle ruller op på tromler og centralen pilles ned.

Sådan var det gået, ja, hvor længe mon, vel siden begyndelsen af december '44.

FRA HELVEDE OG TIL - HELVEDE

Natten til den 20. februar blev jeg udsendt fra Libau. En snes mindre fartøjer lå sejlkare i haven, men andre ventede ude på rheden. Tusinder og otte tusinder skæbne blev tvært omvendt. Selvi i nattemidten bragede granaterne om os. Store dele af byen stod i flammer. Det gjorde scenen endnu mere spøgelsesagtigt, end det var i forvejen. Man fortalte os, at vi skulle genopstille i Elbing med ny udrustning og nye, friske tropper.

I um so blev vi angrebet af sovjetiske U-både og fly. De drev klappagt på os. Omkring 12 skibe sank eller brændte. Der blev ikke foretaget forsøg på redning. Det ville og så have været håbløst. Et efter et sank skibene med alle de sårede og udmattede folk ombord. Jeg faldt i søvn og sov trygt som et barn. Er man udmattet nok, er der intet mere, der kan røre én.

MAD, AFLUSNING OG RENT UNDERTØJ

Ankommet til Elbing i Pommeren konstaterede vi i den overaskelse - at der hverken var friske tropper eller ny udrustning. Men vi fik al den mad, vi kunne »propp« i os, blev

RUSSENE I STUEN OG TYSKERE I KÆLDEREN

Vi »gik i stilling« - i et forladt vinbrænderi, bestående af tre bygninger i hesteskoform med en gårdsplads i midten og port ud til landevejen. Bag hovedbygningen var en smal strøbe land, afgrænset af et højt hegn - og der bagved en engstrækning på ca. 300 meter over til en skov.

I kælderen, hvorfra en trappe indendigt førte op i huset - lejrede vi os. Fra kælderen førte en udvendig trappe op til husets bageste.

Ingen måtte gå op i huset. Markedet faldt på. Den ranghøjeste, en Sturmbannführer, holdt mandtat og lod inddele vagter.

22 mand var vi, der iblandt en del 16-17-årige fra Hitler-Jugend og nogle enkelte »gamle drenge« fra den såkaldte »Volkskutter« (pansionister i hast udrustet med en karabin).

JEG SPRANG - MIT LIVS HØJESTE SPRING

Markedet var ved at falde på, da jeg sneg mig ud af bagdøren uden støj, med gummistøvler og en mælketaske, som kun indeholdt mine papirer, pipe og tobak samt et ekstra magasin til min maskinpistol.

Jeg skyndte over den ca. 15 meter landstrimmel og forsøgte mit livs højeste spring. Jeg landede på maven op på hegn og tumlede ned på den anden side. Kom på benene. Løb. Løb med tunge af på halsen i zigzag

Der lod et par skud, og manden tumlede ned ad trappen. Russerne var ovenpå. Vi nedendunder i kælderen.

JEG HAVDE SET NOK AF MISHANDLEDE LIG

Jeg var hundredet for at blive taget til fange levende. Vi havde mange gange set, hvordan russerne behandlet ligfange. De mishandlede lig af vore kammerater havde vi fundet, når vi set - lejrede vi os. Fra kælderen førte en udvendig trappe op til husets bageste.

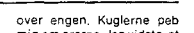
Ingen måtte gå op i huset. Markedet faldt på. Den ranghøjeste, en Sturmbannführer, holdt mandtat og lod inddele vagter.

JEG SPRANG - MIT LIVS HØJESTE SPRING

Markedet var ved at falde på, da jeg sneg mig ud af bagdøren uden støj, med gummistøvler og en mælketaske, som kun indeholdt mine papirer, pipe og tobak samt et ekstra magasin til min maskinpistol.

Jeg skyndte over den ca. 15 meter landstrimmel og forsøgte mit livs højeste spring. Jeg landede på maven op på hegn og tumlede ned på den anden side. Kom på benene. Løb. Løb med tunge af på halsen i zigzag

Claus Frost-Hansen, sprogtæner, journalist, medarbejder ved Danske Tidende og Vedsitter af Fonden til Kommunismens Bekæmpelse

over engen. Kuglerne pøb mig om ørene. Jeg vidste, at løb jeg lige, havde jeg ikke en chance. Zigzag var eneste håb om redning. Jeg kom over til skoven. Kastede mig ned. Det sortnede for mine øjne. Men jeg var uskadt. Om der så havde stået 50 »I-wan«-er havde jeg ikke kunnet røre et lem. Men skoven var tyst. Det støvregnede og var nu næsten helt mørkt. Jeg bestemte mig til at vente en stund og så ve i det lejrede mig under et væltet træ.

ENDNU EN GANG FRELST AF DEN 6. SANS

Velsagtens et kvarters tid efter horte jeg støj i skoven. I gasegang er gruppe på 10-12 mand. Førrest en fyr med maskingevær, som kiggede sig vagtsomt omkring. På prætoriet råbe jeg dem an. Forestog, at de skulle blive her, til det var balmørkt. Sagde, der var russerne overalt. Det vidste de alt om, sagde de, og traskede videre mod hovedkampen, som de mente var ca. 4 km borte. Da de lige var ved at forsvinde,

men fremad kom jeg da. Sidst på natten nåede jeg til udkanten af en landsby. Nogle hostakke havde stået vinteren over - vel ingen til at bjerge dem. Jeg brøgede mig ind i en af dem og faldt i søvn. Jeg vågnede ved at høre tysk stemme udenfor. Stak hovedet ud - næsten ind i naksen på en gammel bonde.

Hans kone stod ved siden og så mig straks. Hviskede: »Væk, væk, væk. Her er russerne!«

Trak hovedet til mig, men kiggede forsigtigt ud mellem stråene.

Nøget senere kom jeg til en landevej, som vel lå en meter over skovniveauet. Jeg horte stemmer og krob forsigtigt op for at kigge over vejen: Der sad et par russere og knevred i en felletoilet.

Ovevejede situationen. Lidt rådvild. Så horte jeg vognstøj. En række pansvogne (sådan kaldte vi - efter det russiske ord »panje« - for bonde, de »prærievoevne«, overspændt med lærred, som trods al moderne motorisering havde vist sig uforlignelige under Ruslandstoget).

De kom kørende, fulgt af todfolk i små klynger. Det var russerne. Forbi dem, i uset. Kom tiende, vandløb eller en. Jeg kunne ikke se, hvor bredt, vandløbet var, men jeg kunne høre, at strømmen var stærk.

Halvt sammenbojet listede jeg langs med vandet for at finde et vadede eller måske en bro.

»Stol!« Pludselig lod brolet skær horisonten og styrede ind. Det viste sig blot at være et brændende hus. Det var nedbrændt totalt, da jeg nåede det. Ikke en sjæl var at se eller høre. Men der var behageligt varmt. Jeg tørrede mine sokker, min tobak og min pipe på nogle varme sten. Og fik mandsanten med fyrtyl til at brænde. Den pipe tobaksmagte himmelsk. Og gult.

Jeg passede godt på ikke at falde i søvn. Jeg var klar over, at dersom jeg ikke inden daggy nåede frem til egne linier, ville det være sket med mig.

Jeg kunne ikke klare endnu et døgn. Jeg havde ikke fået en krumme af søvn i 3-4 døgn. Begyndte at mærke den lammende træthed, som får én til at opgive livkampen.

REDDET ENDNU EN GANG MEN SÅ...

Jeg fik trukket sokker og støvler på igen. Og stavede videre. Nu og da nægtede benene at lystr.

Måske så længe, man vil, så kan man. Faren indtræffer, når man ikke mere kan vil.

Jeg fandt aldrig divisionsstaben. Men det, der var Sovjet har hostet 235 millioner. Fagforeningerne har nu

